

TÜRKİYE'DE
GÖÇ VE GÖÇMEN
BAĞLAMINDA

DEĞİŞEN ÖTEKİ ALGISI II ÇALIŞTAYI

Özet Rapor

25-26 MAYIS, ANKARA

TÜRKİYE'DE GÖÇ VE GÖÇMEN BAĞLAMINDA

DEĞİŞEN ÖTEKİ ALGISI

II ÇALIŞTAYI

Göç Araştırmaları Vakfı

Hacettepe Mahallesi Fener Sokak No: 5

06230 Altındağ/Ankara, Türkiye

Tel.: (0312) 473 76 11

Fax: (0312) 473 79 14

Kitapçığın tüm yayın hakları Göç Araştırmaları Vakfına aittir.

Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak

sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın

hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz.

Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ	2
ÖZET	3
1. GİRİŞ	4
2. METODOLOJİ	6
2.1. Katılımcı Seçimi ve Dağılımı	6
2.2. Çalıştayın Yapısı	6
2.3. Veri Toplama ve Analiz	7
2.4. Katılımcı Profili	7
2.5. Araçlar ve Teknikler	7
3. ÇIKTILAR	8
3.1. Tespitler	8
3.1.1. Toplumsal Kutuplaşma ve Çatışma	8
3.1.2. Ayrımcılık ve Ötekileştirmenin Toplumsal Dokuya Etkileri	8
3.1.3. Medyanın Göçmen Karşıtlığı Üzerindeki Olumsuz Etkisi	9
3.1.4. Göçmenlerin Yaşam Koşulları	9
3.1.5. Medya Kuruluşlarının Göçmen Politikalarındaki Rolü	9
3.1.6. Göçmen Politikalarında İstikrar İhtiyacı	9
3.1.7. Göç İdaresi Başkanlığı'nın Strateji Belirlemedeki Eksiklikleri	10
3.1.8. Göçmen Meselesinin Seçim Dönemlerinde Politik Bir Araç Olarak Kullanılması	10
3.1.9. Hukuki Destek Mekanizmalarının Erişilebilirliği	10
3.1.10. Sınır Dışı Edilme Süreçleri	11
3.1.11. Geri Gönderme Sonucu Aile Parçalanmaları	11
3.1.12. Uluslararası Öğrencilerin Karşılaştığı Zorluklar	11
3.2. Öneriler	11
3.2.1. Okullarda Uyum Programlarının Geliştirilmesi	12
3.2.2. Uluslararası Öğrencilerin Şartlarının İyileştirilmesi	12
3.2.3. Toplum Genelinde Bilinçlendirme Kampanyaları	12
3.2.4. Medyanın Göçmenlere Yönelik Söylemlerinin Düzenlenmesi	12
3.2.5. Barınma Sorunlarının Çözülmesi	12
3.2.6. Sağlık Sigortası ve Kayıt Süreçlerinin Basitleştirilmesi	13
3.2.7. Psikososyal Destek Hizmetlerinin Geliştirilmesi	13
3.2.8. Göçmenlerin İstihdam Olanaklarının Artırılması	13
3.2.9. Adil ve Eşit İş Koşullarının Sağlanması	13
3.2.10. Hukuki Yardım Hizmetlerinin Genişletilmesi	14
3.2.11. Şiddet ve Suistimalin Önlenmesi İçin Adli Destek	14
3.2.12. Göçmenlerin Güvenliği İçin Kolluk Kuvvetlerinin Eğitilmesi	14
3.2.13. Suç Örgütleri Tarafından İstismarın Önlenmesi	14
3.2.14. Göçmenlerin Haklarının Korunması İçin Yasal Düzenlemeler	14
3.2.15. Göçmen Politikalarının Sürdürülebilirliği	15
3.2.16. Eylem Planlarının Güncellenmesi ve Yenilerinin Oluşturulması	15
4. SONUÇ	16
KAYNAKÇA	18

YÖNETİCİ ÖZETİ

Göç Araştırmaları Vakfı tarafından düzenlenen bu çalıştay, Türkiye'deki göçmenlerin karşılaştığı temel sorunları ele almak ve bu sorunlara yönelik etkili çözümler geliştirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Türkiye'nin göçmen politikalarını daha sürdürülebilir ve kapsayıcı bir yapıya kavuşturma yolunda önemli bir adım olan bu organizasyon, göçmenlerin yaşadığı zorlukları ve bu zorlukların toplumsal uyum üzerindeki etkilerini derinlemesine inceleme fırsatı sunmuştur.

Çalıştayda elde edilen tespitler ve geliştirilen öneriler, birlikte yaşanabilir bir toplum oluşturma konusunda politika yapımcılar, saha çalışanları, akademisyenler, bürokratlar ve diğer paydaşlar için yol gösterici niteliktedir. Göçmen öğrenciler için uyum programları oluşturulması, toplum genelinde bilinçlendirme kampanyalarının düzenlenmesi ve medyanın söylemlerinin düzenlenmesi gibi somut adımlar, birlikte yaşanabilir bir toplumu desteklemek için atılması gereken kritik adımları ortaya koymaktadır.

Barınma koşullarının iyileştirilmesi, sağlık sigortası ve kayıt süreçlerinin basitleştirilmesi gibi öneriler, göçmenlerin temel haklarına daha kolay erişim sağlamaları için gerekli düzenlemeleri işaret etmektedir. Çalıştay süresince geliştirilen bu ve bunun gibi çözüm önerileri, göçmenlerin yaşam kalitesini artırmayı ve toplumsal barışı güçlendirmeyi amaçlarken daha yaşanabilir bir toplum idealine hizmet etmektedir.

Göçmenlerin karşılaştığı sorunların çözümüne yönelik hukuki yardım hizmetlerinin genişletilmesi ve adli destek mekanizmalarının güçlendirilmesi gibi adımlar, hem göçmenlerin haklarını koruma hem de toplumsal uyumu sağlama açısından büyük önem taşımaktadır.

Çalıştay, aynı zamanda göçmenlerle ilgili farkındalığı artırma ve göçmenlerin toplumsal entegrasyonunu destekleme konusunda çeşitli aktörler arasında iş birliğini teşvik etmiştir. Kamu kurumları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla gerçekleşen bu çalıştay, göçmen sorunlarına yönelik daha kapsamlı ve koordineli bir yaklaşım benimsenmesi gerektiğini gözler önüne sermiştir.

Göç Araştırmaları Vakfı olarak, bu çalıştayın sonuçlarının Türkiye'nin göç politikalarına önemli katkılar sağlayacağına inanıyoruz. Geliştirilen öneriler, göçmenlerin yaşamlarını iyileştirmeye yönelik somut adımlar atılmasını teşvik edecek ve toplumun genel refahına katkıda bulunacaktır. Toplumsal barışı ve dayanışmayı güçlendirmek adına, göçmenlere yönelik daha kapsayıcı ve empatiye dayalı bir yaklaşım benimsemek, hepimizin ortak sorumluluğudur.

Bu çalıştayda emeği geçen herkese teşekkür ediyor ve bu alandaki çalışmalarımızın devam edeceğini belirtmek istiyoruz. Birlikte daha kapsayıcı, adil ve müreffeh bir toplum inşa edebiliriz.

Türkiye’de yaşayan göçmenlerin karşılaştığı temel sorunların tespiti ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışma, eğitim, sağlık, barınma, istihdam, güvenlik ve hukuk perspektifleriyle göçmenlerin içerisinde bulunduğu mevcut durumu betimlemektedir. Bu bağlamda çalışma; göçmen karşıtlığının, ayrımcılığın, ötekileştirmenin ve medyanın etkilerinin göçmenlerin yaşamlarını olumsuz etkilediğini vurgulamaktadır.

Çalıştay iki gün süren yoğun bir program çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. İlk gün, göçmenlerin yaşadığı sorunlar genel bir çerçevede tüm katılımcıların görüşlerini belirttiği oturumlar şeklinde düzenlenmiş, ikinci gün ise belirlenen konu başlıkları etrafında daha derinlemesine grup çalışmaları yapılmıştır. Kamu kurumları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarından gelen toplamda 42 katılımcı, göçmenlerin sorunlarını doğrudan ifade etmiş ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmuştur. Çalıştay sırasında yapılan tartışmalar ve sunulan öneriler ses kayıtlarıyla belgelenmiş ve tematik analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Çalıştayda elde edilen bulgular genel olarak, göçmen karşıtlığının toplum içinde kutuplaşmalara ve çatışmalara yol açtığını göstermektedir. Ayrımcılık ve ötekileştirmenin göçmenlerin ekonomik bağımsızlıklarını kazanmasını zorlaştırdığı ve kötü yaşam koşullarına neden olduğu tespit edilmiştir. Medyanın göçmenlere yönelik olumsuz söylemleri; kamuoyunda önyargıları ve ayrımcılığı artırmakta, bunun da göçmenlerin toplumsal uyumunu zorlaştırdığı gündeme getirilmiştir. Göçmenlerin barınma, sağlık hizmetlerine erişim ve çalışma izinleri gibi temel haklar açısından ciddi sorunlar yaşadığı vurgulanmıştır. Ayrıca, geçici koruma yönetmeliği, çalışma izinleri, seyahat süreci ve sınır dışı etme uygulamaları ve politikaları gibi noktalardaki göçmen politikalarının çok başlılığı ve hukuki destek mekanizmalarındaki eksiklikler de çalıştayda gündeme gelen önemli bulgular arasındadır.

Yapılan çalıştayın sonucunda, göçmenlerin karşılaştığı sorunların çözümüne yönelik çeşitli öneriler geliştirilmiştir. Bu öneriler arasında okullarda göçmen öğrenciler için özel uyum programlarının geliştirilmesi, toplum genelinde bilinçlendirme kampanyalarının düzenlenmesi ve medyanın göçmenlere yönelik söylemlerinin sorgulanması önerilmiştir. Ayrıca, göçmenlerin barınma koşullarının iyileştirilmesi, sağlık sigortası ve kayıt süreçlerinin basitleştirilmesi, psikososyal destek hizmetlerinin geliştirilmesi, göçmenlerin istihdam olanaklarının artırılması ve adil iş koşullarının sağlanmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Hukuki yardım hizmetlerinin genişletilmesi, göçmenlere yönelik şiddet ve suistimalin önlenmesi için adli destek mekanizmalarının güçlendirilmesi ve göçmenlerin güvenliğini sağlamak amacıyla kolluk kuvvetlerinin eğitilmesi de önemli öneriler arasında yer almaktadır.

ÖZET

1 GİRİŞ

Göçmenlerin ötekileştirilmesi ve göçmen karşıtlığı, günümüzde pek çok ülkede artan bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Tarih boyunca göçmenler, dünya genelinde her zaman var olmuşlardır. Bu durum, insan hareketliliği, kültürel etkileşimler ve toplumsal dönüşümlerin doğal bir sonucu olarak görülmektedir. Ancak günümüzde, göçmenlere karşı geliştirilen önyargı ve ötekileştirme, birlikte yaşanabilirliği ve toplumsal barışı tehdit eden bir unsura dönüşmektedir.

Göçmen karşıtlığının temelinde, büyük ölçüde yanlış bilgilendirme ve önyargılar yatmaktadır (Barrera Rodriguez, Guriev, Henry ve Zhuravskaya, 2017; Liu, 2023; Taş ve Taş, 2018). Nitekim güncel söylemde önemli bir yer tutan göçmenlerin suç oranları bu yanlış bilgilendirmelere örnek teşkil etmektedir. Temelde göçmenlerin suç oranlarını artırdığına dair yaygın inanışlar, bilimsel verilerle desteklenmemektedir. Aksine, birçok araştırma, göçmenlerin oransal olarak yerel halktan daha düşük suç oranlarına sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum, göçmenlerin toplumdaki olumsuz algısının gerçeklerle bağdaşmadığını ortaya koyan kritik çıktılardan biri olarak kabul edilmektedir (Ignatans ve Roebuck, 2018; Koçanlı, 2023; Light, He ve Robey, 2020; Vaughn ve Salas-Wright, 2018).

Genel olarak göçün ve göçmenlerin ülke ekonomisine ve refah seviyesine katkıları da göz ardı edilmemelidir. Göçmenler, iş gücü piyasasında önemli bir yer tutmakta, çeşitli sektörlerde emek arzı sağlayarak ekonomik büyümeye katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, göçmenlerin girişimcilik faaliyetleri, yenilikçi iş modelleri ve kültürel zenginlikleri ile toplumların ekonomik ve sosyal dokusunu güçlendirmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırma, göçmenlerin 2017 yılında ülkedeki girişimlerin yüzde 25'ini oluşturduğunu ve ekonomik büyümeye önemli katkılar sağladığını göstermektedir (Kerr ve Kerr, 2020). Dünyada da yapılan pek çok çalışma, göçmenlerin orta ölçekli işletmeler için önemli bir işgücü oluşturduğunu, ayrıca ülke ekonomisine kayda değer katkı sağladıklarını açıklamaktadır (Jinno ve Yasuoka, 2022; Pizza, 2018; Pulido ve Varón, 2020; Sun, 2022).

Göçmenler, çeşitli farklı beceriler ve yeteneklerle geldikleri ülkelere değer katmaktadır. Eğitimli göçmenler, bilim, teknoloji, mühendislik ve tıp gibi alanlarda önemli katkılar sağlamakta, bilgi ve deneyimlerini paylaşarak toplumsal gelişime katkıda bulunmaktadır. Nitekim Kanada'da göçmenlerin bilimsel araştırmalara ve yenilikçi projelere katkı sağladıkları ve bu sayede ülkenin rekabet gücünü artırdıkları bilinmektedir (Canada.ca, 2020).

Tüm bunların ekseninde göçmen karşıtlığı, toplumsal uyumu zedeleyen ve topluluklar arasında derin ayrılıklar oluşturan bir çerçeve olarak ırkçılık ve ayrımcılığı körüklemekte ve göçmenlerin sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamlarına zarar vererek toplumsal barışın önünde büyük engeller oluşturmaktadır. Göçmenlerin bilimsel bulgular dâhilindeki katkılarından ziyade olumsuz vurguların ön planda tutulduğu bu ötekileştirme süreci kısa, orta ve uzun vadede birçok sosyal sorunu beraberinde getirme potansiyeli taşımaktadır. Ni-tekim Lübnan'daki Filistinlilerin, Bangladeş'teki Myanmarlıların veya Fransa'daki Afrikalıların uzun süreli ötekileştirilmeye bağlı olarak yoksulluk, işsizlik, suç ve çocuk işçiliği gibi deneyimledikleri sosyal sorunlarda derin artışların olduğu gözlenmiştir.

Tüm bunlar ekseninde mevcut çalışmanın amacı, Türkiye'de ötekileştirilmeye bağlı olarak göçmenlerin karşılaştığı sorunları tespit etmek ve bu sorunlara çözüm önerileri sunmaktır. Bu bağlamda, göçmenlerin yaşadığı zorluklar, kısa, orta ve uzun vadede ortaya çıkabilecek riskler, ırkçılıkla mücadele ve toplumsal barış için yeni bir dil ve söylem geliştirilmesi, eylem planının ve çalışma gruplarının oluşturulması gibi konular ele alınmıştır. Çalıştay, göçmenlerin toplumsal entegrasyonunu desteklemek ve toplumsal barışı güçlendirmek amacıyla düzenlenmiştir.

Çalıştay kapsamında, göçmenlerin karşılaştığı temel sorunlar ve bu sorunların çözümü-ne yönelik stratejiler tartışılmıştır. Katılımcılar, göçmenlerin iş gücü piyasasındaki yerinden barınma koşullarına, sağlık hizmetlerine erişimden eğitim olanaklarına kadar geniş bir yelpazede konuları ele almaktadır. Bu tartışmalar, göçmenlerin toplumsal entegrasyonunu desteklemek ve onların yaşam kalitesini artırmak için önemli veriler sunmaktadır.

Göçmenlerin yaşadığı sorunlar sadece bireysel düzeyde kalmamakta, aynı zamanda toplumsal yapıyı da etkilemektedir. Bu nedenle, göçmenlerin sorunlarının çözülmesi, toplumsal barışın ve uyumun sağlanması için kritik öneme sahiptir. Göçmenlerin toplum içinde kabul görmesi ve eşit haklara sahip olmasının, toplumsal bütünlüğü ve dayanışmayı güçlendireceği değerlendirilmiştir.

İrkçılıkla mücadele ve toplumsal barış için yeni bir dil ve söylem geliştirilmesi, çalıştayın önemli hedeflerinden biridir. İrkçılığın kökenleri ve etkileri üzerine yapılan tartışmalar, daha kapsayıcı ve empatiye dayalı bir toplum inşa etmek için gerekli adımları belirlemektedir. Bu bağlamda, katılımcılar, toplumsal barış ve uyum için somut öneriler geliştirmiştir.

Göçmen karşıtlığı ve ötekileştirme, sadece göçmenler için değil, toplumun tüm kesimleri için zararlı sonuçlar doğurmaktadır. Toplumsal kutuplaşma, hoşgörüsüzlük ve çatışma, sosyal barışın önünde büyük engeller oluşturmaktadır. Bu nedenle, ırkçılıkla mücadele ve toplumsal uyumun sağlanması, hem göçmenler hem de yerel halk için hayati öneme sahiptir.

Bu doğrultuda çalıştay, göçmenlerin karşılaştığı sorunların tespiti ve çözümüne yönelik stratejiler geliştirilmesi açısından önemli bir platform sunmaktadır. Katılımcılar, göçmenlerin entegrasyonunu desteklemek için somut öneriler geliştirmekte ve bu önerileri hayata geçirmek için işbirliği yapmaktadır. Bu işbirliği, toplumsal barışın ve uyumun sağlanması açısından kritik bir rol oynamaktadır.

2 METODOLOJİ

Çalıştayın metodolojisi nitel araştırma yöntemlerine dayanmaktadır. Nitel araştırma, katılımcıların deneyimlerini, algılarını ve anlam dünyalarını derinlemesine anlamayı amaçlayan bir yaklaşımdır. Göçmenlerin karşılaştığı sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik önerilerin ele alındığı bu çalıştayda nitel araştırma yöntemleri benimsenmiş, yapılan çalıştaydan elde edilen kayıtlar, fenomenolojik bir çerçeveye analiz edilmiştir.

2.1. Katılımcı Seçimi ve Dağılımı

Çalışmaya sivil toplum kuruluşları, kamu kurumları ve üniversiteler gibi göçle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olan kurumlardan temsilciler davet edilmiştir. Katılımcıların seçimi, göç konusundaki deneyimleri, akademik ve mesleki geçmişleri, temsil ettikleri kurumların göç politikaları üzerindeki etkisi ve çalıştayın hedefleri doğrultusunda katkı sağlayabilecekleri değerlendirilerek yapılmıştır. Toplamda 57 katılımcıya resmi davet gönderilmiş ve bunlardan 42 katılımcı çalışmaya katılım sağlamıştır.

2.2. Çalıştayın Yapısı

Çalıştay iki günlük bir etkinlik olarak planlanmıştır. İlk gün, tüm katılımcıların yer aldığı U şeklinde bir masa etrafında genel bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıda göçmenlerin yaşadıkları sorunların genel çerçevesi tartışılmış ve katılımcıların değerlendirmeleri doğrultusunda çalıştayın ikinci gününün tartışma konuları oluşturulmuştur. İlk gün, öncelikli sorunların tespiti, uluslararası öğrencilerin sorunları, kısa, orta ve uzun vadede ortaya çıkabilecek riskler, ırkçılıkla mücadele ve toplumsal barış için yeni bir dil ve söylem geliştirilmesi, eylem planının ve çalışma gruplarının oluşturulması gibi ana başlıklar altında oturumlar düzenlenmiştir.

Çalıştayın ikinci günü, belirlenen konu başlıkları etrafında altı ayrı tartışma grubu oluşturularak yürütülmüştür. Her biri ayrı masalarda kendi konularını tartışan bu gruplar konusuna uygun bilgi birikimine sahip katılımcılardan bir araya getirilmiş ve her

grupta sivil toplum kuruluşlarından, üniversitelerden ve kamu kurumlarından temsilciler bulunmasına özen gösterilmiştir. Ayrıca her gruba bir moderatör ve bir de raportör görevlendirilmiş olup, oturumların düzenli bir şekilde ilerlemesini ve elde edilen verilerin ses kaydının kaydedilmesini sağlamışlardır.

2.3. Veri Toplama ve Analiz

Çalıştay sırasında gerçekleştirilen tüm oturumlar kayıt altına alınmıştır. İlk gün yapılan genel oturumda belirlenen sorular, ikinci gün oluşturulan gruplara dağıtılarak tartışılmıştır. Daha sonra, raportörlerden alınan yanıtlar doğrultusunda çalışma raporu için ortak temalar belirlenmiştir. Bu temalar, katılımcıların ifade ettikleri tespit ve önerilerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. Toplanan ham veriler, raportörlerin bir araya gelerek çalıştığı bir süreçte temizlenmiş ve belirlenen temalara ve alt temalara uygun olarak ayrıştırılmıştır. Veri temizliğinin sağlanmasının ardından veriler, MaxQda 2024 Pro programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu analiz sürecinde, katılımcıların görüşleri ve önerileri detaylı bir şekilde incelenmiş, tematik analiz yöntemi kullanılarak verilerin kategorize edilmesi sağlanmıştır.

2.4. Katılımcı Profili

Çalışmaya katılan katılımcılar arasında akademisyenler, kamu kurumu temsilcileri, sivil toplum kuruluşları yöneticileri, avukatlar, gazeteciler ve politikacılar bulunmaktadır. Biz-zat sahada bu sorunlarla yüzleşen, tecrübe sahibi göçmen sivil toplum kuruluşlarının katılımı sorunların ilk elden tespiti konusunda önemli bir kriter olmuştur. Ayrıca yıllar önce Avrupa'ya giden insanımızın yaşadığı benzer tecrübeleri aktarması açısından yurt dışından da sivil toplum kuruluşu temsilcileri çalışmaya katılmıştır. Bu çeşitlilik, çalıştayın zengin bir perspektif sunmasını sağlamış ve farklı uzmanlık alanlarından katkılar alınmasına olanak tanımıştır.

2.5. Araçlar ve Teknikler

Çalıştayda kullanılan araçlar arasında ses kayıt cihazları ve veri analizi yazılımları bulunmaktadır. Oturumlar sırasında yapılan tüm konuşmalar ve tartışmalar, ses kayıt cihazları ile kaydedilmiş ve daha sonra deşifre edilerek analiz edilmiştir. Analiz sürecinde, MaxQda 2024 Pro programı kullanılarak tematik analiz yapılmıştır. Bu yöntem, katılımcıların deneyimlerini ve önerilerini derinlemesine incelemeyi ve anlamayı mümkün kılmıştır.

3 ÇIKTILAR

Çalıştayın çıktıları, göçmenlerin karşılaştığı temel sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini kapsamaktadır. Bu bölümde, çalıştayın tespit ve öneriler bölümünde yer alan önemli noktalar özetlenmiştir. Çalıştayda elde edilen bulgular, göçmenlerin sosyal, ekonomik, kültürel ve politik hayatta karşılaştıkları sorunları ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini detaylandırmaktadır.

3.1. Tespitler

3.1.1. Toplumsal Kutuplaşma ve Çatışma

Çalıştay katılımcıları, göçmen karşıtlığının toplum içinde ciddi kutuplaşmalara ve çatışmalara yol açtığını belirtmiştir. Özellikle yerel halk ile göçmenler arasında artan gerilim, birlikte yaşayabilirliği güç bir hale getirmektedir. Katılımcılar, bu kutuplaşmanın eğitim kurumlarında, iş yerlerinde ve mahallelerde gözlemlendiğini ifade etmiştir. Bu durum giderek daha erken yaşlara da sirayet etmekte ve göçmen çocuklar okullarda zorbalığa uğramaktadır. Bu çerçevede ise küçük yaşta çeteleşmelere yol açarak kimliklerin çatışmasına yol açmaktadır. Ayrıca, üniversitelerde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin de ayrımcılığa maruz kaldığı, akademik ve sosyal çevrelerde karşılaştıkları önyargılar nedeniyle toplumsal uyuma katkı sağlayacakları potansiyelin kısıtlandığı ifade edilmiştir.

3.1.2. Ayrımcılık ve Ötekileştirmenin Toplumsal Dokuya Etkileri

Katılımcılar, göçmenlere yönelik ayrımcılık ve ötekileştirmenin ekonomik ve sosyal hayatta derin izler bıraktığını vurgulamıştır. Göçmenlerin iş bulma süreçlerinde karşılaştıkları ayrımcılıklar, ekonomik yaşamlarını sürdürmelerini zorlaştırmaktadır. Özellikle inşaat ve hizmet sektörlerinde çalışan göçmenlerin düşük ücretlerle çalıştırıldığı ve kötü çalışma koşullarına maruz kaldığı ifade edilmiştir. Bu durum, göçmen aileleri daha kalabalık hanelerde ve daha az hijyenik koşullarda yaşamaya itmektedir. Diğer taraftan, düşük sosyoekonomik düzey nedeniyle göçmenler, halk ile

bir arada yaşama ve aynı ortam ve mekanlarda bulunma gücüne sahip olamamakta, bu nedenle şehirler içerisinde göçmenlerin yoğunlaştığı ve böylece göçmenler ile halkın etkileşim alanlarının kısıtlandığı bir süreç yaşanmaktadır. Ayrıca, önceden var olan şehir banliyölerindeki daha düşük gelirli halkın suç ve suçla ilişkili durumları, bu bölgelerde yaşamak zorunda kalan göçmenleri de olumsuz etkilemekte; zaman zaman bu suç ortamlarının bir figürü ya da ortağı haline getirmektedir.

3.1.3. Medyanın Göçmen Karşıtlığı Üzerindeki Olumsuz Etkisi

Çalıştayda, medyanın göçmenlerle ilgili haberleri sunma biçiminin, kamuoyunda göçmenlere karşı olumsuz algılar oluşturduğu belirtilmiştir. Özellikle sosyal medyada bilinçli ya da bilinçsiz şekilde yayılan yanlış bilgilerin ve nefret söylemlerinin, göçmenlere yönelik ayrımcılığı ve şiddeti artırdığı vurgulanmıştır. Göçmenlerin suç oranlarının yüksek olduğu veya işlenen bir suçun göçmene kolaylıkla isnat edilebildiği bir süreç yaşanmaktadır. Bu husus, göçmenlere yönelik sağlıklı bilgiye erişimi de güçleştirmektedir. Ayrıca, göçmen karşıtlığı algısı oluşturmak amacıyla göçmenlerin sınavsız üniversitelere girdiği, sırasız ve ücretsiz muayene oldukları, devletten maaş aldıkları gibi uç örneklerin kamuoyuna yansıtılması da, toplumsal öfke ve hoşgörüsüzlüğü körüklemektedir.

3.1.4. Göçmenlerin Yaşam Koşulları

Göçmenlerin barınma, sağlık hizmetlerine erişim ve çalışma izinleri gibi temel haklar açısından ciddi sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir. Katılımcılar, özellikle göçmenlerin kötü koşullarda barındığı, sağlık hizmetlerine erişimlerinin kısıtlı olduğu ve çalışma izinlerinin düzenlenmesinde bürokratik engellerle karşılaştıklarını vurgulamıştır. Nitekim, sağlık sigortası olmayan göçmenlerin, özellikle son dönemlerde, acil durumlarda dahi sağlık hizmetlerine erişemediği ifade edilmektedir.

3.1.5. Medya Kuruluşlarının Göçmen Politikalarındaki Rolü

Göçmen karşıtı söylemleri yaygınlaştırma noktasında belirleyici olmaktadır. Özellikle göçmen karşıtlığını besleyen medya kuruluşları ile ilgili katılımcılar, medyanın göçmenlere yönelik taraflı haberler yaparak, toplumda göçmenlere karşı hoşgörüsüzlük ve düşmanlık duygularını artırdığını belirtmiştir. Gazeteci kökenli ve medya çalışanı katılımcılar, medyanın göçmenleri tehlikeli ve suçlu olarak gösterme eğiliminin, toplumsal barışı tehdit ettiğini ifade etmiştir.

3.1.6. Göçmen Politikalarında İstikrar İhtiyacı

Çalıştayda, göçmen politikalarının konjonktürel olarak değişiklik gösterdiği ve tutarsız olduğu belirtilmiştir. Bu durum, göçmenlerin uzun vadeli planlama yapmalarını zorlaştırmakta ve belirsizlik yaratmaktadır. Özellikle göç politikalarının ilk dönemlerde daha kapsayıcı ve insani bir yaklaşımla yürütüldüğü, ancak süreç içerisinde hem küresel hem de yerel dinamiklerin etkisiyle daha sıkı ve sınırlayıcı uygulamalara

evirildiği vurgulanmıştır. Göçmenlere yönelik bu yeni yaklaşımın, bazen daha kısıtlayıcı ve dışlayıcı politikalarla şekillendiği ifade edilmiştir. Medyada oluşturulan algının önemli bir etken olarak değerlendirildiği bu noktada, Avrupa'ya geçiş için Yunanistan sınırındaki kapıların açılması, Seyahat İzin Belgesi olmayan göçmenlerin aniden sınır dışı edilmesi kararlarının alınması, keyfi sınır dışı süreçleri, kimlik temininde yaşanan sorunlar ve bazı aile üyelerine vatandaşlık verilirken diğerlerine verilmemesi gibi uygulamalara değinilmiş, bu uygulamaların göçmenler arasında belirsizlik ve psikososyal etkiler yarattığı açıklanmıştır.

3.1.7. Göç İdaresi Başkanlığı'nın Strateji Belirlemedeki Eksiklikleri

Göç İdaresi Başkanlığı'nın göç stratejilerinin belirlenmesi ve uygulanmasında karşılaşılan sorunlar çalıştayda tartışılmıştır. Göç yönetimi, hükümetin belirlediği göç politikaları doğrultusunda şekillenmekte olup, son yıllarda değişen göç politikalarının göç yönetimi ve uygulamalarını da etkilediği ifade edilmiştir. Özellikle geri gönderme merkezlerinde uygulamaların şeffaflıktan uzak olması, sınır dışı etme süreçlerinde yaşanan belirsizlikler ve kimlik temininde karşılaşılan sorunlar bu strateji eksikliklerinin somut örnekleri olarak gösterilmiştir. Ayrıca, mobil araçların kullanımında yaşanan aksaklıklar ve adres bildirim sistemindeki yetersizliklerin göçmenler üzerinde olumsuz etkiler yarattığı belirtilmiştir. Göç İdaresi Başkanlığı'nın bu alanlarda daha şeffaf ve uzun vadeli bir strateji geliştirme konusunda yetersiz kaldığı vurgulanmıştır. Bu eksiklikler, göçmenlerin uyum süreçlerini zorlaştırmakta ve hukuki belirsizliklerin artmasına neden olmaktadır.

3.1.8. Göçmen Meselesinin Seçim Dönemlerinde Politik Bir Araç Olarak Kullanılması

Çalıştayda, göçmen meselesinin seçim dönemlerinde politik bir araç olarak kullanıldığına dikkat çekilmiştir. Siyasi partiler, göçmenler üzerinden oy kazanma stratejileri geliştirmekte ve bu durum, göçmenlerin toplumsal kabulünü zorlaştırmaktadır. Muhalefet partilerinin baskın bir göç karşıtlığı söylemi üretmesi, iktidarı da göç politikalarında değişikliğe gitmeye zorlamış ve seçim sürecinde bu baskılar, daha sert ve sınırlayıcı politikaların benimsenmesinde etkili olmuştur. Bu durum, toplumdaki ırkçılığı ve ayrımcılığı artırarak göçmenlerin sosyal entegrasyonunu daha da zorlaştırmaktadır. Böylelikle, göçmen karşıtlığı üzerine inşa edilen politik söylemler, toplumsal kutuplaşmayı ve yabancı düşmanlığını körüklemekte, seçim dönemlerinde bu meselenin daha da politize olmasına neden olmaktadır.

3.1.9. Hukuki Destek Mekanizmalarının Erişilebilirliği

Göçmenlerin hukuki destek mekanizmalarına erişimde ciddi sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir. Katılımcılar, hukuki yardım ve danışmanlık hizmetlerinin yetersiz olduğunu ve göçmenlerin bu hizmetlere erişimde zorluklar yaşadığını belirtmişlerdir. Nitekim bir hukuk danışmanı, göçmenlerin hukuki hakları konusunda yeterince bilgilendirilmediğini ve bu nedenle birçok hak ihlali yaşandığını ifade etmiştir. Diğer taraftan özellikle geri gönderme süreçleri, sınır dışı etme ve idari gözetime alternatif tedbirler konularında

mevzuatın yetersizliği ve uygulamalardaki eksiklikler göçmenler için büyük bir sorun teşkil etmektedir. Bu süreçlerde hukuki destek ve yardım alma konusunda yaşanan zorluklar, göçmenlerin haklarını savunmalarını zorlaştırmakta ve birçok durumda hukuki süreçlerin adil şekilde yürütülmesini engellemektedir. Mevzuatın eksikliği ve uygulamalardaki belirsizlikler, göçmenlerin bu süreçlerde hukuki güvenceden yoksun kalmasına neden olmaktadır.

3.1.10. Sınır Dışı Edilme Süreçleri

Göçmenlerin sınır dışı edilme süreçlerinde yasalara uygunluk ve insan hakları ihlallerinin yaşandığı ifade edilmiştir. Katılımcılar, sınır dışı edilme süreçlerinin şeffaf ve adil bir şekilde yürütülmesi gerektiğini belirtmiştir. Bunun yanı sıra zaman zaman 18 yaşın altındaki çocukların tek başına gönderilmesi ve usulsüz sınır dışı edilme durumlarına paralel olarak yanlış kişilerin gönderilmesi gibi deneyimlerden de söz edilmiştir. Diğer taraftan geri gönderme merkezlerinde hukuka aykırı uygulamalarla göçmenlerin belli yöntemlerle zorlanarak gönüllü geri gidiyormuş gibi evraklar düzenlendiği ve imzalatıldığı, bu bağlamda sınır dışı etme politikasının keyfi olarak uygulanması nedeniyle standartların söz konusu olmadığı belirtilmiştir.

3.1.11. Geri Gönderme Sonucu Aile Parçalanmaları

Geri gönderme süreçlerinin aile parçalanmalarına yol açtığı ve bu durumun göçmen aileler üzerinde derin travmatik etkiler yarattığı belirtilmiştir. Katılımcılar, geri gönderme süreçlerinde aile bütünlüğünün korunması gerektiğini vurgulamıştır.

3.1.12. Uluslararası Öğrencilerin Karşılaştığı Zorluklar

Çalıştayda, uluslararası öğrencilerin yaşadığı sorunlar da ele alınmıştır. Özellikle ikamet izinlerinin alınması ve yenilenmesi süreçlerinde ciddi bürokratik engellerle karşılaştıkları vurgulanmıştır. Bu engeller, uluslararası öğrencilerin eğitim hayatlarını olumsuz etkilemekte ve bazı durumlarda öğrenimlerini yarıda bırakmalarına neden olabilmektedir. Ayrıca, ayrımcılık ve göçmen karşıtlığı meselelerinde uluslararası öğrencilerin de zaman zaman araçsallaştırıldığı, politik söylemlerde ve toplumsal tartışmalarda bu grupların olumsuz bir şekilde temsil edilerek toplumsal önyargıların güçlendirildiği belirtilmiştir. Bu durum, uluslararası öğrencilerin hem akademik hem de sosyal entegrasyonlarını zorlaştırmakta, eğitimlerini sürdürebilme imkânlarını kısıtlamaktadır.

3.2 Öneriler

Çalıştay sürecinde katılımcılar, çeşitli tespitlerinin yanı sıra ilgili tespitlere karşılık gelebilecek önerilerde de bulunmuştur. Bu çerçevede katılımcıların önerilerinin özeti içeren bir içerik aşağıda ayrıntılandırılmış ve betimlenmiştir.

3.2.1. Okullarda Uyum Programlarının Geliştirilmesi

Göçmen öğrencilerin eğitim süreçlerine daha iyi adapte olabilmeleri için okullarda özel uyum programları geliştirilmelidir. Bu programlar, göçmen öğrencilerin dil bariyerlerini aşmalarına yardımcı olacak çok dilli eğitim materyallerini içermelidir. Aynı zamanda, kültürel farkındalık derslerinin müfredata dahil edilmesi ve öğretmenler için özel eğitimlerin düzenlenmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin göçmen öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik farkındalığını artırmak için düzenli olarak seminerler ve atölye çalışmaları yapılmalıdır.

Diğer taraftan göçmen çocuklar arasında giderek yaygınlaşan çocuk işçiliğine karşı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın sunduğu Şartlı Eğitim Yardımları'nın genişletilmesine vurgu yapılmış, böylece göçmen çocukların okullara devamlılığının sağlanabileceği belirtilmiştir.

3.2.2. Uluslararası Öğrencilerin Şartlarının İyileştirilmesi

Öğrencilerin karşılaştığı ekonomik zorluklar ve iş bulma temelli sorunlara da dikkat çekilmiş, burs miktarlarının yetersizliği, barınma ve beslenme masraflarının karşılanamaması gibi problemler üzerinde durulmuştur. Öğrencilerin ikamet izinleriyle ilgili yaşadıkları bürokratik engellerin giderilmesi ve sağlık hizmetlerine erişimlerinin kolaylaştırılması gerektiği belirtilmiştir. Özellikle ikamet izni süreçlerinde yaşanan gecikmeler ve yüksek maliyetler nedeniyle öğrencilerin zor durumda kaldığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda, öğrencilerin ikamet ve sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştıracak düzenlemelerin yapılması, barınma sorunlarının çözülmesi ve burs miktarlarının artırılması gibi öneriler sunulmuştur.

3.2.3. Toplum Genelinde Bilinçlendirme Kampanyaları

Göçmenlere yönelik önyargıları kırmak ve toplumsal uyum ve katılımı artırmak amacıyla bilinçlendirme kampanyaları düzenlenmelidir. Çok kültürcülüğü teşvik eden şehir ve mahalle bazında projeler, mahalle buluşmaları ve kültürel alışveriş festivalleri gibi etkinlikler düzenlenmelidir. Yerel halk ve göçmen toplulukları için ortak sanat ve müzik etkinlikleri de bu kapsama dahildir. Bilgilendirici broşürler, kamu spotları ve sosyal medya kampanyaları ile toplumun geniş kesimlerine ulaşılmalıdır.

3.2.4. Medyanın Göçmenlere Yönelik Söylemlerinin Düzenlenmesi

Medyanın göçmenlere yönelik olumsuz ve önyargılı söylemlerini düzenlemek için etik kurallar belirlenmelidir. Medya kuruluşlarının göçmenlere yönelik tarafsız ve doğru haber yapmalarını teşvik eden eğitim programları ve atölye çalışmaları düzenlenmelidir. Medya etiği konusunda daha sıkı denetimler ve cezai yaptırımlar uygulanmalıdır.

3.2.5. Barınma Sorunlarının Çözülmesi

Yerel yönetimlerin desteklediği konut projelerinde konutların kalitesinin denetlenmesi gerekmektedir. Kalitesiz ve sağlıksız konutlarda yaşamak zorunda kalan göçmenlerin

yaşam koşullarının iyileştirilmesi için bu denetimler önemlidir. Göçmenlerin barınma hakları konusunda bilinçlendirilmesi ve haklarını savunmaları için gerekli hukuki destek sağlanmalıdır.

3.2.6. Sağlık Sigortası ve Kayıt Süreçlerinin Basitleştirilmesi

Göçmenlerin sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak amacıyla sağlık sigortası ve kayıt süreçleri basitleştirilmelidir. Sağlık kuruluşlarında çeşitli dillerde hizmet sunumu için dil desteği artırılmalıdır. Mobil sağlık hizmetlerinin artırılması ve ulaşılması zor bölgelerde yaşayan göçmenlere yönelik mobil sağlık kliniklerinin sayısının artırılması gerekmektedir. Göçmenlerin sağlık hizmetlerine erişimlerini kolaylaştırmak için sağlık merkezleri oluşturulmalı ve bu merkezlerde ücretsiz danışmanlık hizmetleri verilmelidir.

3.2.7. Psikososyal Destek Hizmetlerinin Geliştirilmesi

Göçmenlerin psikolojik sağlıklarını desteklemek amacıyla psikososyal destek hizmetleri geliştirilmelidir. Koruma altındaki kişilere psikolojik destek sağlanmalı ve uzman psikologlar tarafından düzenli seanslar ve toplu terapi oturumları gerçekleştirilmelidir. Kültürel hassasiyet göz önünde bulundurularak psikolojik destek hizmetleri sunulmalıdır. Göçmenlerin travma sonrası stres bozukluğu ve diğer ruhsal sağlık sorunları için özel terapi programları geliştirilmelidir. Öte yandan göçmen kadınların uğradığı ihmal ve istismarlara karşı korunabilmesi doğrultusunda kadın sığınma evlerinin sayısının artırılması kritik bir bağlam olarak değerlendirilmektedir.

3.2.8. Göçmenlerin İstihdam Olanaklarının Artırılması

Göçmenlerin iş gücü piyasasına katılımını artırmak amacıyla mesleki eğitim programları ve iş bulma hizmetleri sunulmalıdır. Göçmenlerin mesleki becerilerini geliştirmek için dil kursları ve meslek edindirme programları düzenlenmelidir. İşverenler için göçmen istihdamını teşvik eden vergi indirimleri ve teşvikler sağlanmalıdır. Göçmen kadınların da bu konuda güçlendirilmesi ve istihdam oluşturulabileceği alanların geliştirilerek sosyal yardımlara bağımlı nüfusun azaltılması gerektiği düşünülmektedir.

3.2.9. Adil ve Eşit İş Koşullarının Sağlanması

Göçmenlerin iş yerlerinde adil ve eşit şartlarda çalışabilmeleri için iş yerinde ayrımcılığı önleyici politikalar geliştirilmelidir. İş yerinde göçmenlere yönelik ayrımcılıkla mücadele eğitimi ve farkındalık programları düzenlenmelidir. Çalışma koşullarının iyileştirilmesi için iş müfettişlerinin denetimleri artırılmalıdır. İstihdam olanaklarına erişim için Seyahat İzin Belgesi ile ilgili süreçler yeniden düzenlenmeli, kayıt dışı istihdamın azaltılabilmesi için de orta ve büyük ölçekli işletmelerle, uluslararası organizasyonların desteğiyle birlikte kolaylıklar sağlanmalıdır.

3.2.10. Hukuki Yardım Hizmetlerinin Genişletilmesi

Göçmenlere yönelik hukuki yardım hizmetlerinin kapsamı genişletilmelidir. Ücretsiz hukuki danışmanlık sunan merkezlerin sayısı artırılmalı ve göçmenlerin haklarının korunmasını sağlayacak bilgilendirici materyaller dağıtılmalıdır. Göçmenlerin hukuki hakları konusunda bilinçlendirilmesi ve bu hakları savunmaları için gerekli eğitimlerin verilmesi gerekmektedir. Hukuki destek merkezlerinin, göçmenlerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde erişilebilir hale getirilmesi sağlanmalıdır. Özellikle gönderme merkezleri, sınır dışı etme süreçleri ve idari gözetime alternatif tedbir uygulamaları gibi hassas hukuki süreçlerde, göçmenlerin yeterli hukuki destek almasının sağlanması büyük önem taşımaktadır. Bu süreçlerde barolarla iş birliği yapılarak zorunlu hukuki destek mekanizmalarının geliştirilmesi, Türkiye'nin uluslararası düzeyde insan haklarına verdiği önemi göstermesi açısından kritik bir rol oynamaktadır.

3.2.11. Şiddet ve Suistimalin Önlenmesi İçin Adli Destek

Göçmenlere yönelik şiddet ve hak ihlallerinin önlenmesi için adli destek mekanizmaları güçlendirilmelidir. Polis ve güvenlik güçleri, göçmenlerle etkileşim konusunda eğitilmeli ve hak ihlallerinin hızlı müdahale ekipleri kurulmalıdır. Göçmenlerin adli mercilere başvurduklarında karşılaştıkları dil bariyerlerinin aşılması için tercüman desteği sağlanmalıdır. Ayrıca, göçmenlerin adli süreçlerde korunmalarını sağlamak için özel yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

3.2.12. Göçmenlerin Güvenliği İçin Kolluk Kuvvetlerinin Eğitilmesi

Göçmenlerin güvenliğini sağlamak amacıyla kolluk kuvvetlerinin eğitimi artırılmalıdır. Göçmenlerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde güvenlik önlemleri artırılmalı ve toplumsal olaylarda göçmenlerin korunması için özel protokoller geliştirilmelidir. Kolluk kuvvetlerinin göçmenlere yönelik ayrımcılık ve kötü muamele konularında duyarlılık eğitimleri almaları sağlanmalıdır.

3.2.13. Suç Örgütleri Tarafından İstismarın Önlenmesi

Göçmenlerin suç örgütleri tarafından istismar edilmesini önlemek amacıyla bilinçlendirme ve koruma programları oluşturulmalıdır. Göç yollarında uluslararası iş birliği ve koordinasyon artırılmalı, düzensiz göçü önlemek için sınır güvenlik önlemleri güçlendirilmelidir. Göçmenlerin insan kaçakçılığı ve zorla çalıştırma gibi suç örgütlerinin hedefi olmalarını önlemek için sıkı denetimler ve cezai yaptırımlar uygulanmalıdır.

3.2.14. Göçmenlerin Haklarının Korunması İçin Yasal Düzenlemeler

Göçmenlerin haklarının korunması için mevcut yasaların güçlendirilmesi ve yeni yasal düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Geçici koruma statüsü altındaki Suriyeliler başta olmak üzere göçmenlerin haklarına daha ayrıntılı bir içerik sunan yönetmeliklerin hazırlanmasına başlanmalıdır.

3.2.15. Göçmen Politikalarının Sürdürülebilirliği

Göçmen politikalarının sürdürülebilirliği sağlanmalıdır. Göçmenlerin entegrasyonunu destekleyen uzun vadeli politikalar geliştirilmelidir. Göçmen politikalarının toplumun tüm kesimlerini kapsayacak şekilde hazırlanması gerekmektedir. Bu bağlamda Göç İdaresi Başkanlığı koordinasyonunda uzun vadeli göç strateji planının inşa edilmesi gerekmektedir.

3.2.16. Eylem Planlarının Güncellenmesi ve Yenilerinin Oluşturulması

Katılımcılar, göç konusuna ilişkin oldukça farklı alanlardaki tespitlerin giderilmesi ve göçmenlerin ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için çeşitli standartlara ihtiyaç duyulduğunu belirtmişlerdir. Göçle nasıl çalışılacağı konusundaki belirsizlikler, birbirinden farklı uygulamaların gündeme gelmesine ve kısa sürede dramatik politika değişikliklerine yol açmaktadır. Bu noktaya değinen katılımcılar, Göç İdaresi Başkanlığı koordinasyonunda ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı'nın temel paydaşlar olduğu bir eylem planının hazırlanması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu tür bir eylem planının hazırlık sürecinde, ulusal ve uluslararası nitelikli sivil toplum kuruluşlarıyla bir arada çalışmanın sahaya dönük politikalar geliştirilmesine katkı sunacağı belirtilmiştir.

Katılımcılar ayrıca, göçmenlerin entegrasyonu, uyumu ve eşit katılımı konularında bir eylem planı oluşturulması gerektiğini öne sürmüşlerdir. Devlet mekanizmalarına yönelik lobiciliğin önemini vurgulayarak hem muhalif hem de destekleyici lobilerin yanı sıra, somut sorunları önleyecek savunuculuk mekanizmalarının da oluşturulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Eylem planının, Türkiye'deki seçim sürecini göz önünde bulundurarak 2 + 2 şeklinde dört yıllık bir çerçeve olarak belirlenmesi gerektiği önerilmiş, kısa vadeli, orta vadeli ve uzun vadeli hedeflerin ideal, pratik ve pragmatik taleplere göre ayrıştırılması gerektiği belirtilmiştir. İletişim ve bilgi üretimi bağlamında kapasite geliştirmenin önemine dikkat çeken katılımcılar, bu alanda çalışan kişi ve kurumlar arasında söylem ve anlam birliğinin sağlanması için güçlü bir iletişim ve koordinasyonun önemli olduğunu vurgulamıştır.

SONUÇ

Göçmenlerin toplum içinde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin keşfedilmesinin hedeflendiği çalıştaydan elde edilen bulgular, katılımcıların ağırlıklı olarak göçmenlerin ekonomik, sosyal, kültürel ve politik hayatta karşılaştıkları zorlukları ve bu zorlukların toplumsal uyuma olan etkilerini vurguladıklarını göstermektedir. Göçmen karşıtlığının, ayrımcılığın, ötekileştirmenin ve medya etkilerinin göçmenlerin yaşamlarını nasıl olumsuz yönde etkilediği birçok perspektifle betimlenmiştir.

Göçmenlerin yaşadığı ekonomik zorluklar, barınma sorunları, sağlık hizmetlerine erişim sorunları ve çalışma izinleri gibi temel haklar açısından karşılaştıkları zorluklar, çalıştayın önemli tespitleri arasında yer almaktadır. Katılımcılar, göçmenlerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Özellikle konut kalitesinin artırılması, sağlık hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması ve hukuki destek mekanizmalarının genişletilmesi önerilmektedir.

Medyanın göçmenlere yönelik olumsuz söylemlerinin, kamuoyunda göçmenlere karşı önyargıları ve ayrımcılığı artırdığını belirten katılımcılar çalıştayda, medyanın bu tutumunun toplumsal barışı tehdit ettiği ve göçmenlerle birlikte ortak bir yaşam alanı oluşturmayı zorlaştırdığını vurgulamıştır. Bu doğrultuda medyanın göçmenlere yönelik tarafsız ve doğru haber yapmasını teşvik eden eğitim programları ve etik kuralların geliştirilmesi ve ayrıca medyanın sağlıklı bir denetim mekanizması ile denetlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Göçmen politikalarının değişken yapısına da değinen katılımcılar, göçmenlerin uzun vadeli planlama yapmasını zorlaştırmakta ve belirsizlik oluşturmaktadır. Göç İdaresi Başkanlığı'nın etkin bir göç stratejisi belirlemede yetersiz kaldığı ve göçmenlerin uyumunu zorlaştıran politikaların düzenlenmesi gerektiği söylenmiştir. Göçmenlerin haklarının korunması ve toplumsal uyumun sağlanması için uzun vadeli ve sürdürülebilir politikaların geliştirilmesi gerektiği de açıklanmıştır.

Göçmenlerin karşılaştığı hukuki sorunlar ve sınır dışı edilme süreçlerinde yaşanan insan hakları ihlalleri, çalıştayda önemli bir yer tutmaktadır. Hukuki destek mekanizmalarının güçlendirilmesi, göçmenlere yönelik şiddet ve suistimalin önlenmesi için adli destek hizmetlerinin artırılması gerektiği belirtilen çalıştayda göçmenlerin haklarının korunması ve adil yargılama süreçlerine erişimlerinin sağlanması için adli reformlara ihtiyaç duyulduğu beyan edilmiştir.

Göçmenlerin topluma uyumunu desteklemek için sivil toplum kuruluşlarının rolü de vurgulanmıştır. Sivil toplum kuruluşları,

göçmenlerin haklarını savunmak, farkındalık oluşturmak ve toplumsal uyumu sağlamak için önemli bir rol oynamaktadır. Göçmenlerin toplumsal hayata katılımını artırmak için sivil toplum kuruluşlarının desteklenmesi ve iş birliği yapılması gerektiği değerlendirilmiştir.

KAYNAKÇA

- Barrera Rodriguez, O. D., Guriev, S. M., Henry, E. ve Zhuravskaya, E. (2017). Facts, Alternative Facts, and Fact Checking in Times of Post-Truth Politics. SSRN Electronic Journal. doi:10.2139/ssrn.3004631
- Canada.ca. (2020, 14 Eylül). Benefits of immigration on Canadian sectors. promotional material. 27 Temmuz 2024 tarihinde <https://www.canada.ca/en/immigration-refugees-citizenship/campaigns/immigration-matters/growing-canada-future.html> adresinden erişildi.
- Ignatans, D. ve Roebuck, T. (2018). Do more immigrants equal more crime? Drawing a bridge between first generation immigrant concentration and recorded crime rates. *Crime, Security and Society* içinde (C. 1). doi:10.5920/css.2018.03
- Jinno, M. ve Yasuoka, M. (2022). Economic benefits of immigration for natives: The effects of immigrants through the school system. *International Review of Economics*, 69(2), 125-143. doi:10.1007/s12232-022-00388-2
- Kerr, S. P. ve Kerr, W. (2020). Immigrant entrepreneurship in America: Evidence from the survey of business owners 2007 & 2012. *Research Policy*, 49(3), 103918. doi:10.1016/j.respol.2019.103918
- Koçanlı, M. (2023). Türkiye Genelinde 2020-2022 Yılları Arasında Jandarma Sorumluluk Sahasında Düzensiz Göçmenlerin İşlediği Suçların Sosyolojik Değerlendirilmesi. *Mukaddime*, 14(2), 256-283. doi:10.19059/mukaddime.1348634
- Light, M. T., He, J. ve Robey, J. P. (2020). Comparing crime rates between undocumented immigrants, legal immigrants, and native-born US citizens in Texas. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 117(51), 32340-32347. doi:10.1073/pnas.2014704117
- Liu, J. (2023). Framing Syrian refugees: Examining news framing effects on attitudes toward refugee admissions and anti-immigrant sentiment. *Newspaper Research Journal*, 44(1), 6-25. doi:10.1177/07395329221077251
- Pizza, G. (2018). The economic benefits of immigration on host countries: Japan from a comparative perspective. <https://www.semanticscholar.org/paper/The-economic-benefits-of-immigration-on-host-Japan-Pizza/b40186ceb5f65cb866b2ff19a0b8d84e51a88b3c> adresinden erişildi.
- Pulido, J. ve Varón, A. (2020). Misallocation of the Immigrant Workforce: Aggregate Productivity Effects for the Host Country. doi:10.32468/be.1135

- Sun, S. (2022). Research on the Economic Benefits of Immigration in Canada: 2021 International Conference on Social Development and Media Communication (SDMC 2021), sunulmuş bildiri. doi:10.2991/assehr.k.220105.276
- Taş, O. ve Taş, T. (2018). Post-Hakikat Çağında Sosyal Medyada Yalan Haber ve Suriyeli Mülteciler Sorunu. Galatasaray Üniversitesi İleti-ş-im Dergisi. doi:10.16878/gsuilet.500943
- Vaughn, M. G. ve Salas-Wright, C. P. (2018). Immigrants commit crime and violence at lower rates than the US-born Americans. Annals of Epidemiology, 28(1), 58-60.e1. doi:10.1016/j.annepidem.2017.10.016

Handwriting practice lines consisting of a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line. The page contains 15 sets of these lines, with a large, faint watermark of the word 'GÖRÜŞ' (Opinion) overlaid diagonally across the center.

GAV

GÖÇ ARAŞTIRMALARI VAKFI
MIGRATION RESEARCH FOUNDATION
مركز دراسات الهجرة

daha fazla bilgi için

/goc_vakfi

/gocarastirmalarivakfi